

Zřícenina hradu Jenštejn

Kraj: Středočeský

GPS souřadnice: 50.153444N, 14.610996E

Okres: Praha-východ

Adresa URL: jenstejn.muzeumbrandys.cz/cz/

Jenštejn je zřícenina hradu ve stejnojmenné obci ležící na severovýchod od Prahy, při královské silnici na Brandýs. Jenštejn byl založen jako vodní hrad v nevýhodné údolní poloze na nízké pískovcové skále. Hradní věž převyšuje okolní rovinatou krajinu a využívá se jako rozhledna. Od roku 1958 je chráněn jako kulturní památka ČR.

První zmínka o hradu Jenštejn pochází z roku 1341, kdy ho vlastnil Jenec z Janovic, pravděpodobně jeho stavitel. Jenec hrad pojmenoval po sobě (Jencestein = Jencův kámen). Předpokládá se, že byl založen někdy ve třicátých letech 14. století. Z tohoto raného období hradu se zachovala pouze spodní část věže. V roce 1368 odkoupil tvrz strážce pečeti a pokladu Karla IV. a nejznámější člen rodu pánů z Vlašimi Pavel. Začal užívat titul Pavel z Jenštejna. Historicky známější postavou byl bezesporu Pavlův syn Jan z Jenštejna, který se stal třetím pražským arcibiskupem. Za svého života provedl rozsáhlou přestavbu celého hradu. Jan z Jenštejna byl významný vzdělanec, který potřeboval z Jenštejna vybudovat dostatečně reprezentativní sídlo. Přestavba odrážela význam a společenskou prestiž svého majitele. Věž nese dodnes znaky typické pro hrady královské tzv. Parlérkové huti: vedle profilace portálů je to záměrné užití štaufského bosovaného zdiva, pro především estetickou funkci. Jan se však brzy po přestavbě dostal do sporů s Václavem IV., který na hrad zaútočil a potom mu ho roku 1390 zkonfiskoval. Král dal hrad svému oblíbenci, podkomořímu Zikmundovi Hullerovi. Majitelé se pak asi 200 let na Jenštejně poměrně rychle střídali a hrad ztrácel svůj význam a slávu.

Od konce 16. století byl hrad neobydlený, a na počátku 17. století byl dokonce označován jako pustý. V roce 1640 za třicetileté války byl hrad vypálen švédským vojskem.

Až koncem 18. století byl hrad znovu obydlen a to několika chudými venkovskými rodinami. Chudina zde žila plných 300 let a poslední chudá paní Halamurnová zde zemřela v roce 1956. Materiál rozpadajícího se hradu také využívali místní obyvatelé ke stavbě svých domů.

Hrad byl zpřístupněn veřejnosti po opravě v roce 1977. Oblastní muzeum Praha-východ zde spravuje expozici o době života na hradě s dobovými vyobrazeními a modelem hradu.

Nejvýraznější a nejlépe dochovanou hradní částí je mohutná okrouhlá, 22 m vysoká věž. Uvnitř se nachází dochovaná kaple s kruhovou lodí a presbytářem. Během prohlídky nahlédnete do hladomorny, kaple a spatříte expozici o historii hradu. Z vrcholu věže se vám pak naskytne daleký výhled na krajinu středního Polabí.

